

Inclusion Europe

Europejskie Stowarzyszenie Organizacji Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną i ich Rodzin

O włączającą Europę.
Osoby z niepełnosprawnością intelektualną oraz
ich rodziny w krajach kandydujących do Unii Europejskiej
i pozostałych Krajach Europy Centralnej i Wschodniej.

Ten dokument zawiera streszczenia
w języku łatwym-do-czytania dla osób
z niepełnosprawnością intelektualną.

___ **Oficjalne stanowisko Inclusion Europe** ___

Tytuł oryginału: For an Inclusive Europe.
People with intellectual disability and their families in Accession
and Central and Eastern Europe Countries

Tłumaczenie: Aleksandra Mankiewicz

Wydane staraniem: **Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym**
02-639 Warszawa, ul. Głogowa 2b
tel.: (0-22) 848-82-60, 646-03-14, fax: (0-22) 848-61-62

PBK IV Oddział w Warszawie 11101109-401100092092
e-mail: wyzwanie@free.ngo.pl www.psouu.org.pl

Inclusion Europe, w dokumencie „O włączającą Europę!“, chce przedstawić swoje stanowisko oraz rządania dotyczące relacji pomiędzy Unią Europejską a byłymi krajami komunistycznymi w Centralnej i Wschodniej Europie. Ponieważ relacje te rozwijają się bardzo dynamicznie w związku z procesami powiększania Unii Europejskiej, dokument ten jest przedmiotem stałej nowelizacji i uaktualniania.

Prawa człowieka dla wszystkich

Inclusion Europe wierzy, że wszyscy obywatele w całej Europie mają takie same podstawowe prawa człowieka, zawarte w Deklaracji Praw Człowieka Narodów Zjednoczonych, która została przyjęta przez wszystkie kraje europejskie. Oznacza to więc, że niepełnosprawni obywatele tych krajów powinni mieć takie same szanse życiowe opisane w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Standardowych Zasadach Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych oraz Karcie Podstawowych Praw Unii Europejskiej.

Kamieniem węgielnym gwarancji praw człowieka dla osób niepełnosprawnych jest skuteczna ochrona tych osób przed dyskryminacją i wykluczeniem społecznym. Artykuł 13 Traktatu Amsterdamskiego daje Unii Europejskiej podstawę do wydawania w krajach członkowskich prawnie obowiązującego ustawodawstwa w sprawie niedyskryminowania, które stanie się również obowiązujące dla krajów wstępujących do Unii.

W tym dokumencie Inclusion Europe wyjaśnia, co powinno być zrobione dla osób niepełnosprawnych żyjących w krajach Europy Centralnej i Wschodniej. Kraje Europy Centralnej i Wschodniej to kraje europejskie, które nie są członkami Unii Europejskiej. Inclusion Europe doda w przyszłości więcej informacji na ten temat, jeśli będzie trzeba.

We wszystkich krajach europejskich każdy człowiek ma prawo być traktowany w jednakowy i sprawiedliwy sposób. Takie Prawa Człowieka dotyczą też osób niepełnosprawnych. Jest to zapisane w wielu dokumentach takich jak na przykład Powszechna Deklaracja Praw Człowieka.

Artykuł 13 Traktatu Amsterdamskiego jest bardzo ważny dla osób niepełnosprawnych. To europejskie prawo umożliwia walkę z dyskryminacją. Dyskryminacja jest wtedy, kiedy ludzie są źle traktowani dlatego, że są inni. To prawo jest także ważne dla krajów Unii Europejskiej i krajów wstępujących. Kraje wstępujące to takie, które chcą być członkami Unii Europejskiej.

O równe szanse we wszystkich krajach europejskich

Warunki życia i zakres wspierania osób niepełnosprawnych powinny respektować prawa człowieka i być dostosowane do indywidualnych potrzeb danej osoby. Inclusion Europe stoi na stanowisku, że ogromne różnice pomiędzy krajami Unii Europejskiej, krajami kandydującymi oraz innymi krajami Europy Centralnej i Wschodniej, są nie do przyjęcia - co więcej, są siłą hamującą rozwój. Stąd też Inclusion Europe wspiera wszelkie inicjatywy zmierzające do poprawy warunków, w jakich żyją osoby niepełnosprawnych we wszystkich krajach europejskich.

Czas położyć kres hańbiącym warunkom jakie oferują osobom niepełnosprawnym zakłady opiekuńcze

Badania przeprowadzone przez Inclusion Europe w wielu krajach Europy Centralnej i Środkowej jasno pokazały, że takie sytuacje, jak znana opinii publicznej sytuacja w rumuńskich domach sierocińcach i zakładach zamkniętych, nie są odosobnione. Z podobną sytuacją mamy do czynienia w Bułgarii i Białorusi. Duże instytucje opiekuńcze w innych krajach nie zapewniają osobom niepełnosprawnym odpowiedniej jakości życia i usług, które wspierałyby prawa człowieka oraz godność osobistą tych osób.

Inclusion Europe wzywa więc wszystkich, których te kwestie bezpośrednio dotyczą, aby pomogli zamknąć te instytucje, ponieważ nie są one odpowiednim miejscem do życia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Inclusion Europe zdaje sobie sprawę z tego, że zmiana systemu w kierunku tworzenia placówek w otwartym środowisku, wymaga czasu. Należy zatem, w międzyczasie, poprawiać niehumanitarne i poniżające warunki panujące obecnie w wielu instytucjach. Trzeba też opracować plan likwidacji tych instytucji, który powinien zawierać jasno wytyczone cele oraz precyzyjnie określony czas jego wykonania. Organizacje osób niepełnosprawnych oraz ich rodziców mają do odegrania kluczową rolę przy monitorowaniu i kontrolowaniu tego procesu.

Wszystkie osoby niepełnosprawne powinny otrzymać pomoc, jakiej potrzebują. Istnieje olbrzymia różnica pomiędzy pomocą udzielaną osobom niepełnosprawnym w krajach Unii Europejskiej a pomocą udzielaną w krajach, które chcą się do Unii przyłączyć. Inclusion Europe uważa, że we wszystkich krajach europejskich życie osób niepełnosprawnych powinno się poprawić

W niektórych krajach Europy Centralnej i Wschodniej usługi dla osób niepełnosprawnych nie są dobre. W tych krajach istnieją na przykład duże zakłady, w których osoby niepełnosprawne nie mają godnego życia. Inclusion Europe chce zamknąć takie placówki. Aby coś się zmieniło, musi upłynąć trochę czasu. W międzyczasie potrzebna jest pomoc, aby poprawić jakość życia w tych miejscach. Jednocześnie musi zostać podjęta decyzja, kiedy zakłady te zostaną zamknięte. Pomoc organizacji osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodziców jest bardzo potrzebna przy tych zmianach.

Nie można zapominać o osobach niepełnosprawnych w procesie powiększania Unii Europejskiej

Proces powiększania Unii Europejskiej stwarza wyjątkową okazję do realnego polepszenia sytuacji osób niepełnosprawnych w krajach wstępujących do Unii. W 1993 r., podczas obrad Rady Europy w Kopenhadze, kraje członkowskie ustaliły kryteria (Kryteria Kopenhaskie), które muszą spełniać kraje kandydujące do Unii Europejskiej. Wśród nich znalazł się wymóg stabilności instytucji, które gwarantują demokrację, kierowanie się prawem, prawa człowieka oraz respektowanie i ochronę mniejszości. Gwarancje te obejmują w sposób oczywisty sprawy niepełnosprawnych obywateli. Tak długo, jak prawa człowieka wobec tych osób nie będą zagwarantowane, kraje kandydujące nie będą w pełni odpowiadały Kryteriom Kopenhaskim.

Konieczność wspierania innych krajów Europy Centralnej i Wschodniej

Bardzo ważną kwestią jest pamięć o krajach, które nie są obecnie kandydatami do Unii Europejskiej. Warunki, w jakich żyją osoby niepełnosprawne w tych krajach są na ogół jeszcze gorsze, niż w krajach kandydujących. Inclusion Europe domaga się więc, aby zarówno Unia Europejska, jak i rządy poszczególnych krajów Europy, skupiły swoje wysiłki w celu poprawienia sytuacji osób niepełnosprawnych w tych krajach. Decydujący w tym procesie jest aktywny udział osób niepełnosprawnych, ich rodzin oraz ich organizacji we wprowadzaniu i monitorowaniu środków naprawczych.

Kraje, które chcą być członkami Unii Europejskiej, muszą najpierw przestrzegać pewnych zasad.

Zasady te zostały określone w 1993 r. w stolicy Danii Kopenhadze.

Kraje, które chcą wstąpić do Unii Europejskiej muszą przede wszystkim respektować Prawa Człowieka.

Kraje te muszą chronić osoby niepełnosprawne.

Nie powinniśmy skupiać się tylko na krajach kandydujących do Unii Europejskiej.

Powinniśmy zwrócić też uwagę na sytuację panującą w innych krajach Europy Centralnej i Środkowej.

Często w tych krajach osobom niepełnosprawnym żyje się bardzo źle.

Unia Europejska i rządy krajów europejskich powinny wspólnie zorganizować pomoc dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Pomoc ta powinna zapewnić lepsze życie osobom niepełnosprawnym żyjącym w tych krajach.

Osoby z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodziny wymagają szczególnej uwagi

Spośród wszystkich grup osób niepełnosprawnych, osoby z niepełnosprawnością intelektualną oraz osoby chore psychicznie są najczęściej wykluczane i najbardziej dyskryminowane. Z tego też powodu powinno się zwrócić szczególną uwagę na ich sytuację.

Badania przeprowadzone przez Inclusion Europe w ośmiu krajach Europy Centralnej i Wschodniej wykazały, że sytuacja osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin jest wciąż nie do zaakceptowania. Niewystarczające stosowanie istniejącego prawa, brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, ograniczenia finansowe, brak wyszkolonego personelu - wszystko to prowadzi do społecznego wykluczania osób z niepełnosprawnością intelektualną. Również brak świadomości, uprzedzenia i mylne przekonania na temat potrzeb i zdolności osób niepełnosprawnych prowadzi do ich dyskryminacji.

Osoby znacznie oraz głęboko wielorako niepełnosprawne intelektualnie muszą też być włączone

Osoby ze znaczną oraz głęboką wieloraką niepełnosprawnością intelektualną oraz ich rodziny również wymagają szczególnej uwagi. Jest stanowczo za mało odpowiedniej jakości systemów wspierania w domach rodzinnych tej szczególnie wrażliwej grupy ludzi. Bardzo często rodziny tych osób, z braku innego wyjścia, muszą oddać je do zakładu.

Inclusion Europe - organizacja włączająca

Szerząc ideę włączania do społeczeństwa osób z niepełnosprawnością intelektualną, Inclusion Europe dąży do tego, by być sama organizacją włączającą - tzn. stara się włączać do swoich struktur zarówno osoby niepełnosprawne, jak organizacje członkowskie ze wszystkich krajów europejskich.

Organizacje osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodziców powinny być członkami Inclusion Europe na równych prawach i z taką samą odpowiedzialnością bez względu na to, z jakiego europejskiego kraju pochodzą.

Osoby z niepełnosprawnością intelektualną są najbardziej dyskryminowane i częściej wykluczane ze społeczeństwa niż inne osoby niepełnosprawne.

Takie osoby potrzebują dodatkowej pomocy. Zbyt wielu osobom z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzinom żyje się źle.

W krajach Europy Centralnej i Wschodniej niektóre prawa nie są przestrzegane.

Nie ma też dosyć pieniędzy dla osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz brakuje wyszkolonych profesjonalistów, którzy mogliby im pomóc.

Ludzie nie zdają sobie sprawy z potrzeb i umiejętności osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Niektóre osoby z niepełnosprawnością intelektualną potrzebują więcej pomocy niż inne. Osoby te zwykle trafiają w końcu do zakładu, ponieważ ich rodziny nie mogą znaleźć dla nich lepszej pomocy.

Inclusion Europe walczy o to, by osoby niepełnosprawne żyły w społeczeństwie razem z innymi ludźmi.

Organizacje osób z niepełnosprawnością intelektualną, które są członkami Inclusion Europe, pomagają w tej walce.

Te organizacje członkowskie mają takie same prawa i obowiązki ustanowione przez Inclusion Europe, bez względu na to, z którego kraju w Europie pochodzą.

Sprawy do załatwienia

Celem poprawy sytuacji osób w Europie Centralnej i Wschodniej, Inclusion Europe wzywa:

- Komisarza ds. Rozszerzenia UE, Günthera Verheugena do przedstawienia 3 grudnia 2002 r. raportu o sytuacji osób niepełnosprawnych, żyjących w dużych zakładach opiekuńczych w krajach kandydujących.
Raport powinien przedstawić sytuację tam panującą, jak również zawierać propozycje przyspieszenia procesu przemian, które położą kres nieludzkim warunkom, w jakich często żyją osoby z niepełnosprawnością intelektualną, oraz nieustannemu łamaniu praw człowieka.
- Intergrupę ds. Niepełnosprawności Parlamentu Europejskiego do utworzenia ad hoc Grupy Interesu ds. Osób Niepełnosprawnych w Krajach Kandydujących, która w procesie rozszerzania Unii skoncentruje się nad możliwościami poprawy przestrzegania praw człowieka wobec osób niepełnosprawnych i spowoduje rzeczywiste zmiany w życiu milionów osób niepełnosprawnych w krajach kandydujących.
Grupa ta, złożona z aktywnych i oddanych Członków Parlamentu Europejskiego (tzw. MEP-ów), ma duże możliwości wpływania na poprawę sytuacji. Jej członkowie mogą uczestniczyć we wszystkich obradach wspólnych Komisji Parlamentarnych i upewniać się, czy omawiane tam są kwestie dotyczące osób niepełnosprawnych. Grupa ta może komentować i reagować na raporty Komisji Europejskiej dotyczące rozszerzenia, a także wykorzystywać instrument w postaci zapytań parlamentarnych do upewnienia się, czy decyzje polityczne komisji są wdrażane.
- Radę Europy oraz Komisarza ds. Praw Człowieka, Alvaro Gil Roblesa, by skoncentrowali się na niepełnosprawności jako na kwestii praw człowieka, która dotyczy bezpośrednio co najmniej 10% populacji krajów Europy Centralnej i Wschodniej. Rada Europy powinna przedsięwziąć odpowiednie kroki, by zwiększać świadomość krajów członkowskich w zakresie problemów niepełnosprawności.
- **Komisję Europejską** do zapewnienia specjalnego budżetu przeznaczanego na poprawę sytuacji w zakresie przestrzegania praw człowieka w krajach kandydujących. Fakt, iż dane państwo rozpoczęło proces negocjacji nie stanowi gwarancji, że podstawowe prawa człowieka wszystkich obywateli w tych krajach są przestrzegane.

Inclusion Europe chce, aby zostały zrealizowane następujące sprawy.

3 grudnia 2002 r. Günter Verheugen powinien przedstawić sytuację osób niepełnosprawnych, żyjących w dużych zakładach opiekuńczych. Günter Verheugen jest Europejskim Komisarzem zajmującym się państwami, które chcą przystąpić do Unii Europejskiej.

Intergrupa do spraw Niepełnosprawności jest grupą osób, które są członkami Parlamentu i są zainteresowane sprawami osób niepełnosprawnych. Spośród nich niektóre osoby utworzą wspólnie mniejszą grupę. Grupa ta będzie się zajmowała prawami osób niepełnosprawnych w krajach kandydujących. Ta grupa będzie dbała o to, żeby Parlament Europejski nie zapomniał o osobach niepełnosprawnych żyjących w tych krajach.

Rada Europy poinformuje swoich członków o sytuacji osób niepełnosprawnych. Rada Europy zwróci uwagę na Prawa Człowieka obywateli krajów Europy Centralnej i Wschodniej.

Komisja Europejska musi dać pieniądze krajom kandydującym, aby sytuacja osób niepełnosprawnych w tych krajach poprawiła się.

- **Komisję Europejską** do przyspieszenia procesu, dzięki któremu kraje kandydujące będą w stanie w pełni uczestniczyć w Programach Wspólnoty .
- **Rządy krajów członkowskich UE** - by podczas negocjacji nalegały, aby kraje kandydujące zagwarantowały swoim wszystkim obywatelom, z uwzględnieniem obywateli niepełnosprawnych, podstawowe prawa człowieka.
- **Rządy krajów kandydujących** - do rozszerzenia współpracy z organizacjami osób niepełnosprawnych i ich rodziców, przy planowaniu, wdrażaniu oraz ocenie wsparcia jakie jest udzielane tej grupie obywateli.
- **Organizacje Członkowskie Inclusion Europe z Unii Europejskiej** - by kontynuowały swe długotrwałe zaangażowanie i partnerstwo z organizacjami osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin w krajach Europy Centralnej i Wschodniej. Organizacje te powinny zwracać się do swych rządów, by rozbudzały świadomość na temat tego, jak można poprawić sytuację osób niepełnosprawnych.
- Europejskie Forum Osób Niepełnosprawnych oraz Europejską Platformę Społecznych Organizacji Pozarządowych - do wspierania żądań Inclusion Europe i przyczyniania się tą drogą do poprawy sytuacji w zakresie przestrzegania praw człowieka w odniesieniu do osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin w krajach Europy Centralnej i Wschodniej.

Komisja Europejska powinna przyspieszyć proces, dzięki któremu kraje kandydujące będą mogły brać udział w programach Unii.

Rządy krajów kandydujących, zanim przystąpią do Unii, powinny pokazać, że respektują Prawa Człowieka w odniesieniu do osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Rządy krajów Europy Centralnej i Wschodniej powinny współpracować z organizacjami osób niepełnosprawnych.

Członkowie Inclusion Europe powinni stale bronić Praw Człowieka osób niepełnosprawnych. Członkowie Inclusion Europe będą pracowali w krajach Europy Centralnej i Wschodniej.

Europejskie Forum Osób Niepełnosprawnych oraz Europejska Platforma Organizacji Społecznych powinny zgodzić się z żądaniami Inclusion Europe. W ten sposób możemy pomóc osobom z niepełnosprawnością intelektualną w krajach Europy Centralnej i Wschodniej w walce o prawa człowieka.

Wydane staraniem:
**Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem
 Umysłowym**

02-639 Warszawa, ul. Głogowa 2b
 tel.: (0-22) 848-82-60, 646-03-14, fax: (0-22) 848-61-62

e-mail: wyzwanie@free.ngo.pl www.psouu.org.pl